

NATO + OTAN

Anadolu
Eğitim
Kültür
ve Bilim
Vakfı

NATO VE TÜRKİYE
RAPORU

Anadolu
Eğitim
Kültür
ve Bilim Vakfı

NATO VE TÜRKİYE
RAPORU

Anadolu
Eğitim
Kültür
ve Bilim
Vakfı

NATO VE TÜRKİYE RAPORU

ANADOLU EĞİTİM KÜLTÜR VE BİLİM VAKFI
RAPORLAR SERİSİ - 14

Yayına Hazırlayan:

Aydın Bolat *Güvenlik Analisti*

Katkıda Bulunanlar:

Halil Kaya

Dr. Osman Arslan

ISBN: 978-625-90023-6-1

Grafik-Tasarım-Baskı

SFN Televizyon Tanıtım Tasarım Yayıncılık Ltd. Şti.
Cevizlidere Cad. 1237. Sok. 1/17 Balgat 06520 Çankaya/Ankara
Tel: 0312 472 37 73-74 • sfn@sfn.com.tr • www.sfn.com.tr

Baskı Tarihi

Haziran 2026

Sertifika No: 49149

Kuruluş Yılı: 2015

Anadolu Eğitim Kültür ve Bilim Vakfı

Strazburg Caddesi No: 44/7 Sıhhiye - Ankara
Tel: 0312 229 33 73 • Faks: 0312 230 56 18
www.anadoluayyayinlari.com • anadoluayyayinlari@gmail.com

Para ile satılmaz.

İÇİNDEKİLER

1. NATO'nun Kuruluş Amacı, Politikası ve Genel Yapısı	8
2. NATO'nun Genel Gücü ve Karar Alma Mekanizması	9
3. NATO'nun Karnesi.....	10
4. NATO'nun Geleceğinde Karşılaşabileceği En Büyük Stratejik Tehditler.....	12
5. NATO'nun Rusya ile İlişkileri ve Genişleme Politikası	14
6. Türkiye'nin NATO İçerisindeki Konumu ve Stratejik Önemi	16
7. Türkiye'nin NATO İçindeki Stratejik ve Jeopolitik Önemi	18
8. NATO Üyeliğinin Türkiye'ye Sağladığı Stratejik ve Askeri Avantajlar	20
9. NATO Üyeliğinin Türkiye Açısından Eleştirilen ve Tartışılan Yönleri	21
10. Tarihsel Perspektifte İttifak İçi Güvenlik Bunalımları ve Türkiye Aleyhine Gelişen Süreçler	23
11. Türkiye ile NATO Arasındaki Kronik Anlaşmazlıklar ve Diplomatik Çatışma Alanları.....	25
12. Gelecek Projeksiyonları Ekseninde Türkiye-NATO İlişkilerinin Seyri	27
13. ABD'nin İttifak Politikasındaki Değişimler ve Türkiye Dengesi	27
14. Türkiye'nin NATO Dışında Kalması Senaryosu: Avrupa, Yunanistan ve Kıbrıs Denklemi	29
15. Stratejik Ayrım: Türkiye NATO İttifakında Kalmalı mı, Ayrılmalı mı?	30
16. Alternatif Jeopolitik Senaryolar ve Eksen Tartışmaları	33
17. NATO Üyeliği Altında Bölgesel ve Küresel Askeri İş Birlikleri	33
18. Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) ile İlişkiler ve NATO'nun Kurumsal Refleksi	34
19. Stratejik Vizyon Belgesi: Türkiye'nin NATO'dan Talepleri ve Önerileri	34
20. Sonuç ve Genel Değerlendirme	36

TAKDİM

Anadolu Eğitim Kültür ve Bilim Vakfı olarak, ülkemizin temel sorunlarını, medeniyetimizin yeniden inşa tasavvuru ile milli, manevi kültürel değerlerimizi, bilimsel ilkeler çerçevesinde, alanında uzman dü-şünce ve bilim insanları ile çalışarak; sorunların tespit, teşhis ve çözümlerini içeren raporlar hazırlayarak, ilgili kurumlar ve kamuoyu ile bir süreden beri paylaşıyoruz. Şimdiye kadar,

1. Türkiye’de Yükseköğretim ve Bilgi Üretimi Raporu
2. Türkiye Ekonomisi Durum Tespiti ve Çözüm Önerileri Raporu
3. İslam Dünyasının Jeopolitiği Raporu
4. Türkiye’de Dinî Hayat Raporu
5. Türkiye’de Milli Birlik ve Kardeşlik Süreci Raporu
6. Hukuk ve Yargı Sistemi Raporu
7. Tarım Su ve Çevre Raporu
8. Türkçe Dil Raporu
9. Yeni Bir Eğitim Modeli Önerisi Raporu
10. Güneydoğu Anadolu Raporu
11. Ülkemizde Ailenin Durumu ve Aile Politikaları Raporu
12. Kültür Politikaları Raporu
13. Filistin ve Gazze Raporu

olmak üzere 13 rapor yayınlanmıştır.

Elinizde olan "Nato ve Türkiye Raporu 14. rapor olarak yayınlanmaktadır.

Uluslararası sistemin hızla değiştiği, güç dengelerinin yeniden şekillendiği ve güvenlik kavramının klasik askerî tehditlerin ötesine taşarak çok boyutlu bir nitelik kazandığı bir dönemde Türkiye, jeopolitik konumu, tarihî birikimi ve artan stratejik kapasitesiyle küresel ve bölgesel gelişmelerin merkezinde yer almaktadır. Karadeniz’den Akdeniz’e, Kafkasya’dan Orta Doğu’ya uzanan geniş coğrafyada yaşanan gelişmeler; ülkemizin millî güvenlik politikalarını, dış politika önceliklerini ve uluslararası ittifaklar içindeki konumunu yeniden ve daha derinlikli biçimde değerlendirmeyi zorunlu kılmaktadır.

Bu zorunluluğun en önemli başlıklarından biri de şüphesiz Türkiye’nin yetmiş yılı aşkın süredir üyesi bulunduğu Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) ile ilişkileridir. Soğuk Savaş sonrasının güvenlik ortamı, Rusya-Ukrayna savaşı, yükselen bölgesel krizler, terörizm, siber tehditler, enerji güvenliği ve yeni teknolojilerin ortaya çıkardığı meydan okumalar; NATO’nun geleceğini olduğu kadar Türkiye’nin ittifak içerisindeki rolünü de yeniden tanımlamaktadır. Bu nedenle NATO-Türkiye ilişkilerinin tarihî tec-

rübeler ışığında, stratejik gerçeklikler temelinde ve geleceğe dönük bir perspektifle ele alınması büyük önem taşımaktadır.

Elinizdeki çalışma, bu ihtiyaca cevap vermek amacıyla hazırlanmıştır. Rapor; NATO'nun kuruluş felsefesinden günümüzdeki dönüşümüne, Türkiye'nin ittifak içerisindeki stratejik konumundan karşı karşıya bulunduğu fırsat ve risklere, Ankara'da gerçekleştirilecek NATO Zirvesi bağlamında ülkemizin ileri sürebileceği politika önerilerine kadar geniş bir çerçevede değerlendirmeler içermektedir. Çalışma, NATO-Türkiye ilişkilerini yalnızca askerî bir ittifak meselesi olarak değil; güvenlik, diplomasi, ekonomi, savunma sanayii ve jeostratejik çıkarlar ekseninde çok boyutlu bir perspektifle ele almaktadır.

Anadolu Eğitim, Kültür ve Bilim Vakfı olarak düşünce üretmenin ve stratejik meselelerde kamu yararına katkı sunmanın sivil toplum kuruluşlarının temel sorumluluklarından biri olduğuna inanıyoruz. Bu rapor da Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin millî güvenliği, stratejik çıkarları ve uzun vadeli menfaatleri ekseninde yürütülmesi gereken hedef ve ilkeleri gözeterek bir değerlendirme çabasının ürünüdür.

Vakfımız, ülkemizin güvenlik siyasetini ilgilendiren böylesine önemli bir konuda hazırlanan bu çalışmanın, devletimizin ilgili kurumları ve üst düzey karar vericileri tarafından değerlendirilmesinin yararlı olacağı kanaatindeyiz. Bu sebeple raporun, yaklaşan NATO gündemi ve Türkiye'nin geleceğe yönelik güvenlik politikalarına katkı sağlayabileceği düşüncesiyle ilgili devlet makamlarına ulaştırılması planlanmaktadır. Amacımız millî menfaatler doğrultusunda yürütülecek stratejik değerlendirmelere mütevazı bir katkı sunabilmektir.

Bu vesileyle elinizdeki raporu hazırlayan Sayın Güvenlik Analisti Aydın Bolat'a; raporun değerlendirilmesi ve olgunlaştırılması süreçlerine sundukları kıymetli katkılar dolayısıyla Sayın Halil Kaya'ya ve Dr. Osman Arslan'a teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Temennimiz; Türkiye'nin tarihî tecrübesini, millî çıkarlarını ve değişen küresel gerçekleri birlikte okuyabilen bir stratejik aklın güçlenmesine katkı sağlayabilmek; ülkemizin uluslararası sistemde daha güçlü, daha etkin ve daha bağımsız bir konuma ulaşmasına hizmet edebilmektir.

Saygılarımızla.

Av. Hayrullah Başer
Anadolu Eğitim, Kültür ve Bilim Vakfı
Mütevelli Heyet Başkanı

NATO VE TÜRKİYE

1. NATO'NUN KURULUŞ AMACI, POLİTİKASI VE GENEL YAPISI

Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), başlangıçta 12 kurucu üye ile faaliyetlerine başlamış, ilerleyen süreçte genişleme dalgalarıyla büyümeye devam etmiştir. Özellikle Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından Doğu Avrupa ülkelerinin ittifaka dahil olmasıyla üye sayısı hızla artmıştır. 2026 yılı itibarıyla İsveç ve Finlandiya'nın da katılımıyla NATO'nun toplam üye sayısı 32'ye ulaşmıştır. Günümüzde İsviçre, Avusturya, İrlanda, Sırbistan, Belarus, Ukrayna ve Moldova gibi tarafsızlık politikası izleyen ya da farklı jeopolitik konumda bulunan devletler haricinde, bütün Avrupa ülkeleri ittifakın güvenlik şemsiyesi altında yer almaktadır.

NATO'nun kurulmasının temel tarihsel nedeni, II. Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği'nin Avrupa üzerindeki jeopolitik etkisinin artması ve buna bağlı olarak Batı Avrupa ülkelerinin yaşadığı derin güvenlik kaygılarından oluşmuştur. Örgütün temel amacı üye ülkelerin toprak bütünlüğünü ve egemenliğini korumaktır. Bu doğrultuda en riskli ve bağlayıcı unsur, Washington Antlaşması'nın 5. maddesinde düzenlenen "kollektif savunma" ilkesidir. Bu ilkeye göre, herhangi bir üye ülkeye yapılan silahlı saldırı tüm üye ülkelere yapılmış sayılır ve ortak askeri karşılığı gerekli kılınır.

İttifakın temel politikaları; üye ülkelerin güvenliğini sağlamak, demokratik değerleri desteklemek, küresel barış ve istikrarı teşvik etmek, askeri iş birliği ile ortak savunma kapasitesini geliştirmek ve kriz yönetimi mekanizmalarıyla uluslararası güvenliğe katkı sunmak olarak özetlenebilir.

Ancak değişen jeopolitik dengeler ve coğrafi gelişmeler neticesinde, zaman içinde bu politikalarda dönemsel güncellemeler ve stratejik konsept değişiklikleri yaşanmıştır. 1949'daki birincil amaç Sovyet tehdidine karşı Batı Avrupa'yı savunmakken; günümüzde NATO'nun modern güvenlik ajandasında şu kritik başlıklar yer almaktadır:

- Rusya ile yeniden tırmanan stratejik ve askeri rekabet,
- Siber güvenlik ve kritik altyapıların korunması,
- Uluslararası terörizmle mücadele,
- Hibrit savaşlar ve dezenformasyon,
- Uzay güvenliği,
- Yapay zekâ ve yıkıcı/yeni teknolojilerin askeri entegrasyonu.

NATO'nun kendisine ait daimi bir ordusu yoktur. Üye ülkeler ihtiyaç halinde kuvvetlerini NATO komutası altına verirler.

2. NATO'NUN GENEL GÜCÜ VE KARAR ALMA MEKANİZMASI

Kolektif bir güç olarak NATO:

- Yaklaşık 1 milyar nüfusa sahip devasa bir coğrafi alanı temsil eder.
- Dünyanın en büyük savunma harcamalarına ve askeri bütçesine sahip ittifaktır.
- Müşterek harekât kabiliyetine sahip binlerce savaş uçağı, zırhlı araç ve harp gemisini bünyesinde barındırır.
- Kara, hava, deniz, siber ve uzay olmak üzere beş ana operasyonel alanda aynı anda faaliyet gösterebilir.
- ABD, Birleşik Krallık ve Fransa'nın sahip olduğu nükleer kapasite, ittifakın küresel ölçekteki en büyük caydırıcılık unsurunu oluşturur.

NATO içinde kararlar oy çokluğuyla değil, **konsensüs (oy birliği)** yöntemiyle alınır. Bu sistem uyarınca her ülkenin eşit söz ve veto hakkı vardır; tek bir ülkenin bile itiraz etmesi durumunda karar mekanizması işletilemez. Hukuken küçük ve büyük ülkelerin eşit güce sahip olması, Türkiye'nin de ittifak içindeki stratejik kararlarda çok güçlü bir siyasi etki ve müzakere payına sahip olmasını sağlamaktadır.

Ayrılma Prosedürü ve Yapısal Tartışmalar

Bir üye ülke, kendi iradesiyle ittifaktan ayrılma hakkına sahiptir. Washington Antlaşması'nın 13. maddesine göre, bir üye devlet ayrılma bildirimini ilettikten bir yıl sonra resmi olarak NATO üyeliğinden çıkabilir. Tarihsel süreçte Fransa 1966 yılında de Gaulle döneminde ittifakın askeri kanadından çıkmış ancak siyasi yapıda kalmaya devam etmiş, 2009'da ise askeri kanada geri dönmüştür. Bu istisna haricinde bugüne kadar hiçbir ülke NATO üyeliğinden tamamen ayrılmamıştır.

Günümüzde NATO, üyelerine sağladığı güçlü caydırıcılık, Rusya-Ukrayna savaşı sonrasında doğu kanadının yeniden tahkim edilmesi ve Finlandiya ile İsveç gibi stratejik ülkelerin katılımı sayesinde kuruluş dönemindeki hayati önemini ve küresel etkinliğini koruyor görünmektedir.

Buna karşın, üye ülkeler arasında artan ulusal çıkar farklılıkları, ABD ile Avrupa başkentleri arasında zaman zaman su yüzüne çıkan stratejik görüş ayrılıkları ve

küresel krizlere karşı ortak tavır alma süreçlerindeki gecikmeler, yapının Soğuk Savaş dönemindeki kadar homojen olmadığını göstermektedir.

Nitekim 2019 yılında Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un, ittifak içindeki siyasi koordinasyon eksikliğini eleştirmek adına kullandığı "NATO'nun beyin ölümü gerçekleşti" ifadesi bu yapısal çatlakların en somut dışavurumu olmuştur. Ancak Rusya'nın Ukrayna'ya müdahalesiyle başlayan yeni süreç, bu karamsar tabloyu büyük ölçüde değiştirmiştir. Savaş, NATO'yu küresel ölçekte yeniden canlandırmış, üye ülkelerin savunma harcamalarında tarihi artışlara yol açmış ve ittifakı günümüzde de dünyanın en büyük caydırıcı askeri paktı konumunda tutmayı başarmıştır.

3. NATO'NUN KARNESİ

Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), mevcut kurumsal yapısı ve askeri kapasitesiyle küresel ölçekte her zaman güçlü bir caydırıcılık unsuru olmuş, bu çerçevede değişen dönemlerde ve farklı coğrafyalarda çeşitli askeri operasyonlar gerçekleştirmiştir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında ittifakın; üye ülkelerin toprak bütünlüğünün doğrudan savunulması, kolektif caydırıcılık mekanizmalarının işletilmesi, bölgesel krizlerin coğrafi olarak sınırlandırılması, barışı koruma/istikrar operasyonları ve deniz güvenliği faaliyetlerinde oldukça başarılı olduğu söylenebilir.

Öte yandan NATO; operasyon düzenlenen bölgelerde uzun süreli devlet inşası (state-building) projelerinin yürütülmesi, iç savaşlara kalıcı ve köklü siyasi çözümler getirilmesi, müdahale sonrası dönemde sosyo-politik istikrarın sürdürülebilmesi ve farklı üye ülkelerin çatışan ulusal çıkarlarının uzlaştırılması konularında ciddi yapısal zorluklar yaşamıştır.

NATO'nun operasyonel başarısı konusunda uluslararası ilişkiler uzmanları ve askeri stratejistler arasında tam bir görüş birliği bulunmamaktadır. Bunun temel nedeni, her müdahalenin farklı jeopolitik amaçlar taşıması ve başarı ölçütlerinin döneme göre değişmesidir. Bu doğrultuda NATO'nun performansını analiz etmek adına, ittifakın tarih boyunca gerçekleştirdiği temel askeri operasyonları ve bunların sonuçlarını incelemek gerekir:

Bosna-Hersek Operasyonları (1992–1995)

Bosna Savaşı sırasında NATO, tarihindeki ilk aktif askeri güç kullanımını gerçekleştirmiş ve Birleşmiş Milletler (BM) kararları çerçevesinde kapsamlı hava harekâtları düzenlemiştir. Bu müdahale; kanlı iç savaşın sona ermesine doğrudan katkı sağlamış, çatışmaları durdurmuş ve **Dayton Barış Antlaşması'nın** imzalanarak uygulanmasına zemin hazırlamıştır. NATO, antlaşma sonrası barışı korumak adına bölgede IFOR ve SFOR adıyla çok uluslu askeri güçler görevlendirmiştir. Uluslararası kamuoyunun geç müdahale eleştirilerine rağmen, operasyon genel hatlarıyla başarılı bir askeri hamle olarak kabul edilmektedir.

Kosova Operasyonu (1999)

Kosova krizi esnasında NATO, BM Güvenlik Konseyi kararı olmaksızın Sırbistan'a karşı **Allied Force (Müttefik Gücü) Harekâtı** adıyla büyük bir hava operasyonu yürütmüştür. Müdahale sonucunda bölgedeki etnik çatışmalar ve insani kriz sona erdirilmiş, krizin Balkanlar'ın geneline yayılması önlenmiş ve bölgesel istikrar yeniden tesis edilmiştir. Operasyon askeri açıdan hedeflerine ulaşmış olsa da BM onayı olmadan yapılması nedeniyle uluslararası hukuk boyutuyla hala tartışılmaktadır.

Afganistan Görevi (2003–2021)

11 Eylül saldırılarının ardından Washington Antlaşması'nın 5. maddesinin tarihte ilk ve tek kez yürürlüğe sokulmasıyla başlayan bu süreç, NATO tarihinin en uzun süreli, en maliyetli ve en kapsamlı operasyonu olmuştur. İttifak komutasındaki ISAF (Uluslararası Güvenlik Destek Gücü) bünyesinde; El-Kaide'nin küresel operasyonel kapasitesine ciddi darbeler vurulmuş, Afgan ulusal güvenlik güçleri eğitilmiş, altyapı, sağlık ve eğitim alanlarında yerel ilerlemeler kaydedilmiştir. Ancak operasyonun yirmi yıla yayılması, insani ve mali maliyetlerin aşırı yükselmesi ve 2021'de NATO güçlerinin çekilmesinin ardından Taliban'ın ülkede yeniden iktidara gelmesi, bu görevin siyasi açıdan başarısız veya hüsrarla sonuçlanmış bir devlet inşası denemesi olarak eleştirilmesine yol açmıştır.

Libya Operasyonu (2011)

Arap Baharı sürecinde sivillerin korunmasına yönelik BM kararı doğrultusunda NATO, Libya'da **Unified Protector (Birleşik Koruyucu) Harekâtı'nı** başlatarak aktif bir rol üstlenmiştir. Kısa vadede gerçekleştirilen hava ve deniz operasyonları ile Muammer Kaddafi rejimi devrilmiştir. Ne var ki, müdahale sonrasında Libya'da uzun yıllar süren derin bir siyasi istikrarsızlık, merkezi otorite boşluğu ve iç

savaş ortamı doğmuştur. Bu durum yeni bölgesel güvenlik riskleri ve göç krizleri tetiklediğinden, Libya müdahalesi NATO'nun en çok eleştirilen ve sonuçları itibarıyla başarısız görülen operasyonlarından biridir.

Korsanlıkla Mücadele ve Deniz Güvenliği Operasyonları

NATO, Akdeniz havzasında terörle mücadele odaklı **Active Endeavour Harekâtı**'nı yürüterek deniz güvenliğine kalıcı katkılar sunmuştur. Ayrıca, özellikle 2009-2016 yılları arasında Hint Okyanusu ve Aden Körfezi çevresinde icra edilen **Ocean Shield (Okyanus Kalkanı) Harekâtı** ile uluslararası ticaret gemilerini hedef alan deniz haydutluğu (korsanlık) faaliyetlerini büyük ölçüde bitirmiş, küresel deniz ticaret rotalarının güvenliğini başarıyla sağlamıştır.

4. NATO'NUN GELECEĞİNDE KARŞILAŞABİLECEĞİ EN BÜYÜK STRATEJİK TEHDİTLER

Gelecek on yıllarda küresel güvenlik mimarisinin hızla dönüşmesi, Kuzey Atlantik İttifakı'nı hem konvansiyonel hem de asimetrik nitelikte bir dizi karmaşık meydan okumayla karşı karşıya bırakmaktadır. NATO'nun kurumsal varlığını, caydırıcılığını ve operasyonel kabiliyetini test etmesi muhtemel temel stratejik tehditler şu şekilde sıralanabilir:

Rusya ile Yeniden Tırmanan Revizyonist Güvenlik Rekabeti

Rusya'nın Ukrayna müdahalesiyle somutlaşan yayılcı ve revizyonist dış politikası, Avrupa-Atlantik güvenliğinin önündeki en sıcak ve doğrudan askeri tehdit olmayı devam etmektedir. NATO'nun doğu kanadının tahkim edilmesi, nükleer caydırıcılık dengesinin korunması ve Karadeniz ile Baltık havzasındaki askeri hareketlilik, önümüzdeki dönemde de ittifakın savunma ajandasında birincil öncelik kalacaktır.

Çin'in Yükselişi ve Sistemsel Meydan Okuma

Geleneksel olarak yönünü Avrupa ve Kuzey Atlantik'e çevirmiş olan NATO için Çin Halk Cumhuriyeti'nin küresel ölçekte artan askeri, teknolojik ve ekonomik gücü yeni bir stratejik boyut kazanmıştır. Çin'in siber alandaki agresif tutumu, Afrika ve Avrupa'daki kritik altyapılara yaptığı yatırımlar, uzay teknolojilerindeki ilerlemesi ve Rusya ile geliştirdiği derin ortaklık, NATO tarafından ittifakın değerlerine ve güvenliğine yönelik "sistemsel bir meydan okuma" olarak kabul edilmektedir.

Gelişmiş Siber Saldırıları ve Dijital Egemenlik Riskleri

Devlet dışı aktörler veya devlet destekli hacker grupları tarafından organize edilen siber saldırılar, artık konvansiyonel savaşlar kadar yıkıcı sonuçlar doğurabilmektedir. Üye ülkelerin askeri komuta kontrol sistemlerini, finans ağlarını, enerji hatlarını ve hükümet veri tabanlarını hedef alan geniş ölçekli siber operasyonlar, NATO'nun Washington Antlaşması'nın 5. maddesini siber uzay alanında nasıl ve ne ölçüde işleteceği tartışmasını her geçen gün daha kritik hale getirmektedir.

Asimetrik Tehdit Olarak Uluslararası Terörizm

Dini istismar eden radikal örgütler, etnik ayrılıkçı yapılar ve küresel terör şebekeleri, NATO müttefiklerinin güvenliğini doğrudan tehdit etmeyi sürdürmektedir. Özellikle ittifakın güney kanadı (Orta Doğu ve Kuzey Afrika/Sahel bölgesi) kaynaklı istikrarsızlıklar, göç krizleri ve terör dalgaları, başta Türkiye olmak üzere güney ittifak üyeleri için birincil güvenlik tehdididir.

Hibrit Savaşlar, Dezenformasyon ve Enerji Şantajı

Askeri olmayan yöntemlerin (enerji arzının kesilmesi, kritik altyapılara yönelik faili meçhul sabotajlar, sosyal medyada yürütülen dezenformasyon kampanyaları ve seçimlere müdahale girişimleri) konvansiyonel baskı unsurlarıyla harmanlandığı hibrit savaş modellemesi, müttefik devletlerin toplumsal dayanıklılığını zayıflatmayı hedeflemektedir. Bu flulaşmış savaş hatları karşısında NATO'nun erken uyarı ve ortak refleks gösterme süreçleri zorlaşmaktadır.

Yapay Zekâ, Kuantum ve Yıkıcı Yeni Teknolojiler

Savunma sanayiinde yapay zekâ entegrasyonu, otonom silah sistemleri (SİHA'lar, robotik askeri unsurlar), kuantum bilgisayarlar ve hipersonik füze teknolojileri, askeri doktrinleri kökten değiştirmektedir. NATO müttefiklerinin bu yıkıcı teknolojilerde küresel rakiplerine karşı teknolojik üstünlüğünü koruyamaması, ittifakın caydırıcılık kabiliyetine büyük bir darbe vurma riski taşımaktadır.

Konvansiyonel Lojistik ve Endüstriyel Üretim Kapasitesi

Uzun süreli ve yüksek yoğunluklu modern çatışmalar, askeri mühimmat ve savunma sanayii üretim hatlarının sürekliliğini hayati kılmaktadır. Müttefik ülkelerin savunma sanayii kapasitelerini olası büyük çaplı bir savaşı finanse ve lojistik olarak absorbe edecek düzeyde tutabilmesi, mühimmat stoklarını yenileyebilmesi geleceğin en büyük operasyonel meydan okumalarından biridir.

Üye Ülkeler Arasındaki Çıkar Çatışmaları ve Görüş Ayrılıkları

NATO dışındaki tehditler kadar, ittifakın kendi iç yapısındaki siyasi kırılmalıklar da büyük bir risk unsurudur. Farklı müttefiklerin (örneğin ABD, Doğu Avrupa üyeleri, Fransa veya Türkiye) ulusal güvenlik önceliklerinin, tehdit algılarının ve ekonomik çıkarlarının zaman zaman çatışması, konsensüs (oy birliği) ile çalışan karar alma mekanizmalarını kilitleyebilmekte ve ortak hareket etme kabiliyetini zayıflatabilmektedir.

5. NATO'NUN RUSYA İLE İLİŞKİLERİ VE GENİŞLEME POLİTİKASI

Kuzey Atlantik İttifakı'nın kuruluşundan bu yana kurumsal kimliğini ve askeri stratejilerini şekillendiren en temel dinamik, Rusya (ve selefi Sovyetler Birliği) ile olan ilişkileri ve bu ekseninde yürütülen genişleme politikaları olmuştur. Bu köklü ve dalgalı süreç, tarihsel süreç içerisinde dört ana dönemde incelenebilir:

Soğuk Savaş Dönemi (1949–1991)

İttifakın kuruluş felsefesinin temelini oluşturan bu dönem, NATO ile Sovyetler Birliği (SSCB) liderliğindeki Varşova Paktı arasında küresel bir ideolojik, askeri ve jeopolitik rekabete sahne olmuştur. Avrupa kıtasının iki kutuplu bir düzende askeri bloklara bölünmesi, nükleer silahlanma yarışı ve «dehşet dengesi» (doktrin sel adıyla Karşılıklı Garantili İmha), bu dönemin temel karakteristik özelliklerini oluşturmuştur.

Soğuk Savaş Sonrası İllüzyon ve Ortaklık Arayışları (1991–2008)

Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasının ardından NATO-Rusya ilişkilerinde geçici bir yumuşama ve kurumsal entegrasyon dönemi yaşanmıştır. Bu süreçte Rusya, NATO'nun "Barış İçin Ortaklık" programına dahil olmuş; taraflar arasında **1997 NATO-Rusya Kurucu Senedi** imzalanmış ve **2002 yılında NATO-Rusya Konseyi** kurularak ilişkiler kurumsal bir ortaklık zeminine taşınmaya çalışılmıştır. Ancak aynı dönemde NATO'nun eski Doğu Bloku ülkelerini kapsayan genişleme hamleleri (1999'da Polonya, Macaristan, Çekya; 2004'te ise Baltık ülkeleri dahil 7 devletin katılımı) Moskova'da derin bir güvensizlik ve kuşatılmışlık algısı yaratmıştır.

Gürcistan Müdahalesi ve Kırılma Dönemi (2008–2022)

NATO'nun 2008 Bükreş Zirvesi'nde Ukrayna ve Gürcistan'ın gelecekte ittifaka üye olacağını ilan etmesi, ilişkilerde geri dönülemez bir kırılma noktası olmuştur. Rusya, aynı yıl Gürcistan'a askeri müdahalede bulunarak sınır hatlarını değiştirmiş; ardından 2014 yılında Ukrayna'ya ait Kırım'ı yasa dışı olarak ilhak ederek Donbas bölgesindeki ayrılıkçı çatışmaları körüklemiştir. Bu hamleler, NATO-Rusya arasındaki diplomatik ve askeri ortaklık mekanizmalarının fiilen askıya alınmasına yol açmıştır.

Günümüz: Topyekûn Savaş ve Yeni Soğuk Savaş (2022–2026)

Rusya'nın 24 Şubat 2022'de Ukrayna'ya karşı başlattığı topyekûn işgal girişimi, Avrupa güvenlik mimarisini tamamen yıkmıştır. Günümüz jeopolitik denklemde NATO ve Rusya, birbirlerini doğrudan "en önemli ve birincil askeri tehdit" olarak tanımlamaktadır. Bu süreç, ittifakın doğu kanadına devasa askeri tahkimatlar yapılmasına neden olmuş ve caydırıcılık konseptini yeniden Soğuk Savaş reflekslerine döndürmüştür.

Doğuya Genişleme Tartışmaları ve Karşılıklı Argümanlar

NATO'nun coğrafi olarak doğuya doğru büyümesi, modern uluslararası ilişkilerin en hararetli tartışma alanlarından biridir. Bu tartışmanın merkezinde tarafların taban tabana zıt güvenlik paradigmaları yer almaktadır:

- **Rusya'nın Tehdit Algısı ve Argümanları:** Moskova yönetimi, NATO'nun Rusya sınırlarına kadar genişlemesini doğrudan ulusal güvenliğine ve egemenlik sahasına yönelik agresif bir tehdit olarak kabul etmektedir. Rus diplomatik tezi; Batılı liderlerin 1990 yılında İki Almanya'nın birleşmesi sürecinde Sovyetler'e verdikleri "NATO doğuya doğru bir inç bile genişlemeyecek" yönündeki sözlü taahhütlerin çiğnendiğini savunur. Rusya için NATO genişlemesi, Batı'nın kendisini coğrafi olarak çevreleme ve küresel bir güç olmaktan çıkarma stratejisidir.
- **NATO ve Müttefiklerin Hukuki Argümanları:** NATO müttefikleri ve ittifaka katılmak isteyen bağımsız devletler ise uluslararası hukukun temel ilkelerine dayanmaktadır. Bu teze göre; 1975 Helsinki Nihai Senedi başta olmak üzere uluslararası anlaşmalar uyarınca, egemen olan her bağımsız devlet kendi güvenlik ortaklıklarını, ittifaklarını ve geleceğini özgür iradesiyle seçme hakkına (self-determinasyon) sahiptir. Hiçbir üçüncü ülkenin (Rusya'nın), egemen devletlerin bu tercihlerini engelleme veya Avrupa'yı yeniden "nüfuz alanlarına" (spheres of influence) bölme hakkı ve vetosu bulunmamaktadır.

Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırganlığı, genişleme tartışmalarında beklenmedik ve tarihi bir sonucu da beraberinde getirmiştir. On yıllardır askeri tarafsızlık politikası izleyen **Finlandiya (2023)** ve **İsveç (2024)**, Rus tehdidi karşısında hızla NATO şemsiyesi altına girmiştir. Bu son genişleme dalgasıyla birlikte Baltık Denizi filen bir "NATO gölü" haline gelmiş ve Rusya ile NATO arasındaki kara sınırı iki katına çıkmıştır. Dolayısıyla genişleme konusu, günümüzde de Avrupa kıtasının istikrarını belirleyen en kritik ve riskli fay hattı olma özelliğini korumaktadır.

6. TÜRKİYE'NİN NATO İÇERİSİNDEKİ KONUMU VE STRATEJİK ÖNEMİ

Türkiye, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından küresel dengelerin yeniden kurulduğu bir dönemde, 18 Şubat 1952 tarihinde Yunanistan ile eş zamanlı olarak Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'ne (NATO) resmen üye olmuştur. Türkiye'nin bu stratejik ittifaka katılma kararının arkasında çok boyutlu güvenlik ve dış politika gerekçeleri yer almaktadır:

- **Sovyet Tehdidi ve Boğazlar Krizi:** İkinci Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği'nin (SSCB) Türkiye üzerinde yoğun bir diplomatik ve askeri baskı kurması, Doğu Anadolu'dan toprak ve Türk Boğazları'nda askeri üs talep etmesi müttefiklik arayışını zorunlu kılmıştır.
- **Batı Dünyasıyla Entegrasyon:** Türkiye Cumhuriyeti'nin modernleşme vizyonu doğrultusunda yüzünü kalıcı olarak Batı dünyasına, onun siyasi, ekonomik ve güvenlik kurumlarına çevirme isteği rol oynamıştır.
- **Kolektif Güvenlik Garantisi:** Washington Antlaşması'nın 5. maddesi kapsamında, olası bir dış saldırıya karşı dünyanın en büyük askeri paktının nükleer ve konvansiyonel koruma şemsiyesini (caydırıcılık garantisini) elde etme arzusu etkili olmuştur.
- **Kore Savaşı'ndaki Stratejik Kararlılık:** Türkiye'nin 1950 yılında BM çatısı altında Kore Savaşı'na asker göndererek ortaya koyduğu askeri başarı ve bağlılık, Batı ittifakına kabul edilmesindeki en önemli dönüm noktası olmuştur.

Türkiye'nin Katkı Sağladığı Operasyonlar ve Komuta Yapısı

Türkiye, ittifaka dahil olduğu günden bu yana NATO'nun en büyük ikinci karasal ordusuna sahip üyesi olarak kolektif güvenliğe ve barışı koruma misyonlarına devasa katkılar sunmuştur. Türk Silahlı Kuvvetleri, bu kapsamda çok sayıda kritik NATO harekâtında aktif görev icra etmiştir:

- Soğuk Savaş dönemi boyunca ittifakın güneydoğu kanadının korunması ve caydırıcılığın sağlanması,
- Balkanlar'da barışın yeniden tesisi amacıyla yürütülen Bosna-Hersek (IFOR/SFOR) görevleri,
- Kosova Barış Gücü (KFOR) hareketleri (Türkiye dönemsel olarak komuta liderliğini de üstlenmiştir),
- Afganistan'daki Uluslararası Güvenlik Destek Gücü (ISAF) ve Kararlı Destek Misyonu bünyesinde üstlenilen muharip olmayan kritik görevler ile Kabil Havaalanı'nın işletilmesi,
- Akdeniz ve Hint Okyanusu'nda deniz güvenliğini sağlayan terör ve korsanlık karşıtı deniz operasyonları,
- NATO Mukabele Kuvveti (NRDC-T / İstanbul 3. Kolordu) kapsamında yüksek hazırlık dereceli kara unsurlarının komuta ve sevk idaresi.

Türkiye Topraklarındaki Altyapı ve Askeri Tesislerin Statüsü

Tarihsel süreçte müttefiklik hukuku çerçevesinde Türkiye'de çok sayıda askeri kolaylık, lojistik depo ve tesis konuşlandırılmıştır. Zaman içinde değişen tehdit algılarıyla bu tesislerin bir kısmı kapatılmış ya da yapısal dönüşüme uğramıştır.

Burada dikkat edilmesi gereken en temel hukuki husus; **Türkiye topraklarındaki tüm üslerin mülkiyet ve egemenlik haklarının doğrudan Türk Silahlı Kuvvetleri'ne (TSK) ait olmasıdır.** Bu alanlar yabancı devlet veya doğrudan NATO mülkü olmayıp, ortak savunma planları dahilinde kullanımı tahsis edilmiş TSK üsleridir. Günümüzde bu kapsamda öne çıkan en kritik yapılar şunlardır:

- **İncirlik Hava Üssü (Adana):** TSK'ya ait ana jet üslerinden biri olup, ikili anlaşmalar ve NATO savunma planları çerçevesinde müttefik hava unsurlarının, lojistik operasyonların ve caydırıcılık mekanizmalarının kullanımına açık en hayati merkezdir.

- **Kürecik Radar Üssü (Malatya):** NATO'nun balistik füze savunma sisteminin (NATO Ballistic Missile Defence) en kritik gözü olan, AN/TPY-2 erken uyarı radar sistemine ev sahipliği yapan stratejik tesisidir.
- **İzmir NATO Kara Komutanlığı (LANDCOM):** NATO'nun tüm kara kuvvetlerinin senkronizasyonunu, hazırlık derecelerini ve taktiksel standartlarını yöneten, ittifakın en önemli ana karargâh yapılarından biridir.
- **Konya Hava Üssü:** NATO AWACS (Erken Uyarı ve Kontrol) uçaklarının operasyonel faaliyetleri için ileri intikal üssü olarak görev yapmaktadır.

Son dönemde değişen Karadeniz ve Akdeniz jeopolitiği ile bölgesel krizler doğrultusunda, müttefiklerin savunma planlarının güncellenmesi kapsamında Boğazlar çevresinde deniz güvenliği lojistiği ve güney hatlarında komuta-kontrol mekanizmalarının tahkim edilmesine yönelik planlamalar, askeri ve diplomatik ajandadaki güncelliğini korumaktadır.

7. TÜRKİYE'NİN NATO İÇİNDEKİ STRATEJİK VE JEOPOLİTİK ÖNEMİ

Türkiye, Kuzey Atlantik İttifakı'na dahil olduğu 1952 yılından bu yana örgütün askeri, siyasi ve coğrafi açılarından en vazgeçilmez ve stratejik üyelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Ankara'nın ittifak içindeki bu merkezi konumunu ve ağırlığını belirleyen temel jeopolitik dinamikler şu şekilde sıralanabilir:

Eşsiz Coğrafi Konum ve Kıtalararası Köprü Rolü

Türkiye; Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının jeopolitik olarak kesiştiği, küresel güç mücadelelerinin merkezinde yer alan Avrasya kalbinde (Heartland) konumlanmıştır. Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Doğu gibi çatışma potansiyeli yüksek üç istikrarsız bölgenin tam ortasında yer alması, ittifakın risk yönetim haritasında Türkiye'yi merkezi bir aktör haline getirmektedir.

Montrö Rejimi ve Türk Boğazları'nın Kontrolü

İstanbul ve Çanakkale boğazlarının mutlak kontrolünün Türkiye'de olması, NATO'nun deniz stratejileri açısından hayati bir öneme sahiptir. Türkiye, 1936 Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nden doğan egemenlik haklarını titizlikle uygulayarak Karadeniz'deki dengeleri korumaktadır. Özellikle bölgesel krizlerde ve Rusya-Ukrayna savaşı gibi küresel kırılma dönemlerinde, savaşan tarafların askeri

gemilerine Boğazları kapatarak krizin Karadeniz havzasına ve dolayısıyla NATO sınırlarına sığmamasını engelleyen en önemli diplomatik ve askeri emniyet supabı olmuştur.

NATO'nun En Büyük İkinci Karasal Gücü

Türkiye, askeri kapasite açısından Amerika Birleşik Devletleri'nin ardından **NATO'nun en büyük ikinci ordusuna** sahiptir. Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK); yüksek operasyonel tecrübesi, modern savunma sanayii hamleleri, lojistik kabiliyeti ve insan gücüyle ittifakın konvansiyonel caydırıcılık motorlarından biridir. Bu muazzam askeri güç, NATO'nun olası kolektif savunma senaryolarında (5. madde uygulamalarında) müttefiklerin en çok ihtiyaç duyduğu operasyonel dayanaklardan birini oluşturur.

Küresel Enerji Arz Güvenliği ve Ticaret Koridorları

Avrupa'nın enerji çeşitliliği arayışında Türkiye; Hazar Havzası, Orta Doğu ve Orta Asya doğal gaz ve petrol kaynaklarının Batı pazarlarına güvenle ulaştırılmasında kritik bir "enerji koridoru" ve transit merkez (hub) konumundadır. Enerji hatlarının ve küresel deniz/kara ticaret rotalarının güvenliği, NATO üyesi Avrupa devletlerinin ekonomik ve toplumsal sürdürülebilirliği için doğrudan bir güvenlik parametresidir.

Güney Kanadının Güvenliği ve Asimetrik Tehdit Kalkanı

Türkiye, NATO'nun güneydoğu sınır hattını tek başına koruyan bir kalkan görevi üstlenmektedir. Yakın coğrafyasındaki otorite boşluklarından beslenen uluslararası terör örgütleriyle mücadelede, kitlesel düzensiz göç dalgalarının Avrupa içlerine yayılmasının önlenmesinde ve bölgesel iç savaşların asimetrik etkilerinin sınırlandırılmasında TSK, ittifak adına çok boyutlu bir güvenlik bariyeri oluşturmaktadır.

Sonuç olarak Türkiye, sadece sınırları savunulan bir müttefik değil; sahip olduğu jeopolitik vizyon, askeri güç ve diplomatik manevra kabiliyetiyle NATO'nun küresel güvenlik mimarisini ve krizlere müdahale reflekslerini doğrudan şekillendiren en kritik sacayaklarından biridir.

8. NATO ÜYELİĞİNİN TÜRKİYE'YE SAĞLADIĞI STRATEJİK VE ASKERİ AVANTAJLAR

Kuzey Atlantik İttifakı'na üye olmak, Soğuk Savaş dönemi boyunca ve sonrasında çok kutuplu yeni jeopolitik düzende Türkiye'ye çok boyutlu askeri, diplomatik ve teknolojik kazanımlar sağlamıştır. NATO şemsiyesi altında bulunmanın Ankara'ya sunduğu temel stratejik avantajlar şu şekilde sınıflandırılabilir:

Kolektif Savunma ve Nükleer Caydırıcılık Şemsiyesi

Türkiye, Washington Antlaşması'nın 5. maddesi uyarınca dünyanın en güçlü askeri paktının kolektif savunma garantisi altındadır. Bu durum, Türkiye'ye yönelik olası konvansiyonel dış tehditlere karşı muazzam bir caydırıcılık üretmektedir. Ayrıca Türkiye, ittifakın “**nükleer paylaşım**” mekanizması çerçevesinde nükleer caydırıcılık şemsiyesinden yararlanmakta, bu da bölgesel kitle imha silahı risklerine karşı ülkeye hayati bir stratejik güvence sağlamaktadır.

Askeri Modernizasyon, Standardizasyon ve Doktrinel Gelişim

Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), NATO üyeliği sayesinde on yıllar boyunca en modern askeri teknolojilere, taktiklere ve doktrinlere doğrudan erişim sağlamıştır. TSK unsurlarının **NATO STANAG (Standartlaşma Anlaşmaları)** seviyesine uyum sağlaması; ordunun müşterek harekât kabiliyetini, dijital komuta-kontrol altyapısını ve operasyonel disiplinini küresel standartların en üst basamağına taşımıştır.

Milli Savunma Sanayiine Global İhracat Altyapısı

Türkiye'nin son dönemde yerli ve milli olarak geliştirdiği savunma sanayii ürünleri (insansız hava araçları, harp gemileri, zırhlı platformlar ve mühimmatlar), NATO standartlarına tam uyumlu olarak tasarlanmaktadır. TSK'nın bu standartlardaki seçkin konumu ve Türk ürünlerinin “NATO onaylı/uyumlu” tescili, yerli savunma sanayii firmalarımızın küresel pazarda ve müttefik ülkeler nezdinde çok daha kolay ihracat yapabilmesinin önünü açmaktadır.

Küresel Güvenlik Arenasında Kurumsal Veto Gücü

NATO'da kararların oy birliği (konsensüs) ile alınması, Türkiye'ye ittifakın yönünü, genişleme politikalarını ve stratejik konseptlerini şekillendirmede mutlak bir **diplomatik veto gücü** vermektedir. Ankara; kendi hayati ulusal çıkarlarını, egemenlik haklarını veya terörle mücadele önceliklerini gözetmeyen hiçbir stratejik

kararın ittifak içinden geçmesine izin vermeme hakkına sahiptir. Bu durum, Türkiye'nin masadaki diplomatik pazarlık gücünü küresel ölçekte tahkim etmektedir.

Anlık İstihbarat Ağı ve Stratejik Eğitim İş Birliği

Türkiye; NATO bünyesindeki siber savunma merkezleri, erken uyarı radar sistemleri, AWACS uçakları ve müttefik istihbarat havuzları sayesinde, yakın coğrafyasındaki askeri hareketliliklere dair anlık ve stratejik istihbarat paylaşım ağının doğrudan içerisinde. Bunun yanı sıra, her yıl düzenlenen çok uluslu karmaşık NATO tatbikatları, Türk askeri personelinin farklı coğrafyalarda ve kriz senaryolarında en üst düzeyde sevk ve idare yeteneği kazanmasını ve sürekli harbe hazır kalmasını desteklemektedir.

9. NATO ÜYELİĞİNİN TÜRKİYE AÇISINDAN ELEŞTİRİLEN VE TARTIŞILAN YÖNLERİ

Türkiye ile Kuzey Atlantik İttifakı arasındaki ilişkiler her ne kadar stratejik bir ortaklığa dayansa da, tarihsel süreç içerisinde ittifakın işleyişi, müttefiklerin çifte standartları ve ulusal çıkar çatışmaları nedeniyle Ankara'da sıkça eleştiri konusu olmuştur. Türkiye'nin NATO üyeliği ekseninde öne çıkan temel yapısal eleştiriler ve yaşanan krizler şu şekildedir:

Güvenlik Kaygılarında Yalnız Bırakılma ve "Koşullu" Müttefiklik Algısı

Türkiye, karşı karşıya kaldığı varlıksal güvenlik tehditlerinde NATO müttefiklerinden her zaman beklediği ve hak ettiği dayanışmayı görememiştir. Bunun en radikal tarihsel örneği, **1964 yılındaki Johnson Mektubu**'dur. ABD Başkanı Lyndon B. Johnson, Türkiye'nin Kıbrıs'taki soydaşlarını korumak adına adaya müdahale etme olasılığına karşı yazdığı diplomatik mektupta; Türkiye'nin NATO silahlarını bu harekâta kullanamayacağını ve olası bir Sovyet müdahalesinde NATO'nun Türkiye'yi savunmayabileceğini ima etmiştir. Bu durum, Türkiye'de kolektif savunma şemsiyesinin "koşullu" olduğu yönünde derin bir güvensizlik yaratmıştır.

Stratejik Ambargolar, Kısıtlamalar ve Silah Ambargoları

Müttefiklik hukukuna tamamen aykırı olarak, geçmişte ve günümüzde bazı NATO üyeleri tarafından Türkiye'ye yönelik açık ya da örtülü askeri ambargolar uygu-

lanmıştır. Türkiye'nin 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nı gerçekleştirmesinin ardından ABD tarafından uygulanan **1975-1978 askeri silah ambargosu**, bu durumun en somut örneğidir. Benzer şekilde, Suriye'nin kuzeyinde icra edilen terör karşıtı operasyonların ardından bazı Avrupa ülkelerinin Türkiye'ye taktiksel askeri malzeme kısıtlamaları getirmesi, ittifak içi dayanışma ruhunu zedeleyen temel unsurlardır.

Terörle Mücadele Doktrinindeki Asimetri ve Çifte Standartlar

Türkiye ile bazı batılı NATO müttefikleri (özellikle ABD ve belirli Avrupa devletleri) arasında terör örgütlerinin tanımı ve bölgesel güvenlik konularında derin görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Türkiye, kırk yılı aşkın süredir PKK terörüyle mücadele ederken; müttefikleri ABD'nin, PKK'nın Suriye kolu olan **PYD/YPG** yapılanmasına DEAŞ ile mücadele bahanesiyle tırlarla silah, mühimmat ve lojistik destek sağlaması müttefiklik ilişkilerindeki en büyük yarayı oluşturmaktadır. NATO'nun terörün her türüne karşı ortak tavır alma ilkesinin, Türkiye'nin hassasiyetleri söz konusu olduğunda esnetilmesi Ankara tarafından sert şekilde eleştirilmektedir.

Hava Savunma Sistemleri Krizi ve F-35 Süreci

Suriye iç savaşının ardından sınır hatlarında ortaya çıkan balistik füze ve hava tehditlerine karşı Türkiye, müttefiklerinden acilen Patriot hava savunma sistemleri talep etmiştir. Ancak bu süreçte ABD'nin sistem satışına yanaşmaması, sınırda konuşlu müttefik bataryalarının ise kriz dönemlerinde geri çekilmesi Türkiye'yi alternatif arayışlara itmiştir. Türkiye'nin kendi hava sahasını korumak adına Rusya'dan **S-400** hava savunma sistemlerini tedarik etmesi üzerine, ABD tarafından **F-35 beşinci nesil savaş uçağı programından** haksız bir şekilde çıkarılması ve CAATSA yaptırımlarına maruz bırakılması, ittifak tarihindeki en büyük yapısal güven bunalımlarından biri olarak kayıtlara geçmiştir.

Dış Politika Harekât Alanının ve Stratejik Esnekliğin Sınırlanması

NATO'nun askeri ve siyasi doktrinleri, zaman zaman Türkiye'nin komşu coğrafyalarıyla (Rusya, Orta Doğu ve Orta Asya ülkeleri) geliştirmek istediği bağımsız, çok boyutlu ve dengeli dış politika esnekliğini sınırlayabilmektedir. İttifakın küresel güç mücadelelerinde aldığı keskin pozisyonlar, jeopolitik olarak riskli bir kuşakta yer alan Türkiye'yi bölgesel komşularıyla karşı karşıya getirme potansiyeli taşımakta ve Ankara'nın dönemsel olarak "Batı blokunun ileri karakolu" gibi konumlandırılması riskine karşı toplumsal ve akademik çevrelerde eleştirilmektedir.

10. TARİHSEL PERSPEKTİFTE İTTİFAK İÇİ GÜVENLİK BUNALIMLARI VE TÜRKİYE ALEYHİNE GELİŞEN SÜREÇLER

Türkiye'nin 1952 yılında Kuzey Atlantik İttifakı'na dahil olmasından bu yana geçen 74 yıllık süre zarfında, ülkenin iç siyasi dinamiklerinde, ekonomik yapısında ve yakın jeopolitik çevresinde pek çok travmatik ve olumsuz gelişme yaşanmıştır. Türk dış politikası ve güvenlik bürokrasisi hafızasında müttefiklik ruhuyla bağdaşmayan, yer yer Ankara'yı istikrarsızlaştırmaya veya çevrelemeye yönelik olarak algılanan bu iç ve dış gelişmeler şu şekilde sınıflandırılabilir:

1. İç Siyasi Yapıya Yönelik Müdahaleler ve Vesayet Odakları

Türkiye'nin demokratikleşme sürecini sekteye uğratan askeri müdahaleler, muhtıralar ve darbe girişimleri, dönemsel olarak Batı blokunun ve müttefiklerin kendi stratejik çıkarları doğrultusunda "sessiz kaldığı" ya da kurumsal ilişkileri kesintiye uğratmadığı süreçler olmuştur:

- **27 Mayıs 1960 İhtilali** ve sonrasında kurulan askeri vesayet düzeni,
- **12 Mart 1971 Muhtırası** ile sivil siyasete yönelik müdahale,
- **12 Eylül 1980 Askeri Darbesi** (Uluslararası konjonktürde jeopolitik sadakat ekseninde değerlendirilmiştir),
- **28 Şubat 1997 Post-Modern Darbesi** ile sivil iktidarın düşürülmesi,
- **27 Nisan 2007 E-Muhtırası** (Cumhurbaşkanlığı seçim süreci müdahalesi),
- **15 Temmuz 2016 Hain Darbe Girişimi**: Devletin kılcal damarlarına sızan asimetrik bir tehdit odağı olan **FETÖ** tarafından gerçekleştirilen bu kanlı teşebbüs, Türkiye'nin egemenlik haklarına vurulmak istenen en büyük darbe olmuş; müttefiklerin bu süreçteki gecikmeli ve mesafeli tutumu ittifak içindeki güven bunalımını derinleştirmiştir.

2. Toplumsal Huzuru ve Devlet Yapısını Hedef Alan Terör Faaliyetleri

Türkiye, jeopolitik konumu nedeniyle asimetrik terör dalgalarıyla en yoğun mücadeleye eden müttefik olmasına rağmen, güvenlik ajandası sıklıkla sabote edilmiştir:

- **ASALA / Ermeni Terörü:** 1970 ve 1980'lerde Türk diplomatlarını hedef alan saldırılar karşısında Batılı başkentlerin uzun süre sessiz kalması,
- **Sol-Sağ Çatışmaları ve Anarşi Dönemi:** 1980 öncesi ülkeyi iç savaşa sürükleyen ideolojik kutuplaşmaların dış istihbarat servislerince manipüle edilmesi,
- **PKK Terör Örgütü:** Kırk yıldır Türkiye'nin enerjisini ve insan kaynağını tüketen terör örgütünün, bazı Avrupa ülkelerinde lojistik ve siyasi alan bulabilmesi,
- **DEAŞ ve Sınır Ötesi Radikal Terör:** Suriye ve Irak'taki otorite boşluğundan beslenerek Türkiye'nin iç güvenliğini hedef alan çok boyutlu asimetrik tehditler.

3. Ekonomik ve Askeri Yapıtlar (Ambargolar)

- 1975-1978 yılları arasında uygulanan konvansiyonel silah ambargoları,
- Türkiye'nin kendi hava sahasını korumak amacıyla ulusal kararıyla tedarik ettiği S-400 sistemleri gerekçe gösterilerek, üretim ortağı olduğu **F-35 Yeni Nesil Savaş Uçağı Programı**'ndan tek taraflı ve haksız şekilde çıkarılması,
- ABD tarafından yürürlüğe sokulan **CAATSA** (Yapıtlar Yoluyla Amerika'nın Düşmanlarına Karşı Koyma Yasası) kapsamındaki kısıtlamalarla Türk savunma sanayiinin engellenmeye çalışılması.

4. Çevreleme Politikaları ve Jeopolitik Baskı Hatları

Müttefiklerin, özellikle Doğu Akdeniz, Kıbrıs adası ve Ege (Adalar) Denizi'ndeki deniz yetki alanları mücadelelerinde açıkça Yunanistan ve İsrail lehine pozisyon almaları; Irak, Suriye, Libya ve genel olarak Orta Doğu'daki sınır ötesi operasyonlarında Türkiye'nin meşru müdafaa haklarını baskılamaya çalışmaları, ittifak içi dayanışma ruhunu derinden zedeleyen stratejik çelişkilerdir.

"İttifaklar; devletler arasındaki güç mücadelesinin, silahlı çatışma dışındaki diplomatik ve kurumsal bir vasatta devam etmesidir."

Sonuç ve Stratejik Muhasebe

Bütün bu tarihsel acı tecrübeler, yapıtlar ve müttefiklerin çifte standart içeren politikaları göstermektedir ki; Türkiye, NATO içerisindeki geleceğini romantik bir dostluk zemininde değil, rasyonel bir realizm ve tarihi hafıza penceresinden

okumak zorundadır. Ankara, konjonktürü stratejik bir dikkatle yönetirken şu iki hayati soruyu sürekli masada tutmalıdır:

1. **NATO için Türkiye neden, ne kadar önemli ve vazgeçilmezdir?**
2. **Türkiye için NATO neden, ne ölçüde gerekli, değerli ve stratejiktir?**

Sonuç olarak; Türkiye için NATO, mutlak surette geçmiş, bugünü ve geleceğiyle rasyonel bir sorgulamaya tabi tutulmalıdır. Türkiye, ittifaktan tamamen kopmak yerine; kurumsal vetolarını, jeopolitik ağırlığını ve coğrafi üstünlüğünü kullanarak milli güvenlik çıkarlarını en üst düzeyde korumalıdır. Karşılıklı orantılı çıkar ilişkisi gözetilmeli, maruz kalınan dezavantaj ve zararlar minimize edilerek, NATO içindeki etkinliğimiz daha da güçlendirilmelidir. 2026 yılı savunma konjonktürü ve bu kapsamda gerçekleştirilen **Ankara Zirvesi**, Türkiye'nin haklı taleplerini müttefiklere kabul ettirmesi ve ittifak mekanizmalarından azami düzeyde milli istifade sağlaması için tarihi ve oldukça elverişli bir zemin sunmaktadır.

11. TÜRKİYE İLE NATO ARASINDAKİ KRONİK ANLAŞMAZLIKLAR VE DİPLOMATİK ÇATIŞMA ALANLARI

Türkiye'nin NATO üyeliği, Soğuk Savaş dönemi de dahil olmak üzere her zaman pürüzsüz bir çizgide ilerlememiştir. Ankara'nın ulusal güvenlik öncelikleri ile ittifakın dominant güçlerinin küresel stratejileri zaman zaman taban tabana zıt gelmiş, bu durum ittifak içinde derin diplomatik krizlere yol açmıştır. İlişkilerin kurumsal derinliğini ve sınırlarını anlamak adına bu kronik anlaşmazlık alanlarını daha yakından analiz etmek gerekmektedir:

Kıbrıs Meselesi ve Doğu Akdeniz Denklemindeki Kırılma

Kıbrıs sorunu, Türkiye-NATO ilişkilerinin tarihindeki en köklü ve aşılması zor fay hatlarından biridir. Türkiye'nin, garantörlük haklarına dayanarak adadaki Türk nüfusa yönelik katliamları durdurmak amacıyla icra ettiği **1974 Kıbrıs Barış Harekâtı**, NATO içinde bir başka üye olan Yunanistan ile Türkiye'yi savaşın eşğine getirmiştir. İttifak müttefiklerinin bu süreçte Ankara'ya karşı cezalandırıcı bir tutum takınarak silah ambargosu uygulaması, Türkiye'de Batı'ya yönelik kalıcı bir güvensizlik sarmalı oluşturmuştur. Günümüzde de Kıbrıs adasının statüsü, Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanları (MEB) mücadeleleri ve Ege'deki hava sahası (FIR hattı) gerilimleri, NATO'nun güney kanadındaki kurumsal dayanışmayı zedeleyen en kırılma anlaşmazlık alanlarıdır.

Orta Doğu, Irak ve Suriye Politikalarındaki Doktrinel Ayrışma

1991 Körfez Savaşı ile başlayan ve 2011 Suriye iç savaşı ile zirveye ulaşan süreçte, Türkiye ile NATO'nun lider aktörleri arasında Orta Doğu politikaları ekseninde ciddi bir makas açılması yaşanmıştır. Türkiye, sınırının hemen ötesindeki otorite boşluklarının ulusal güvenliğini tehdit ettiğini savunurken; müttefiklerin bölgeyi kendi küresel projeleri doğrultusunda şekillendirme isteği çatışma yaratmıştır. Özellikle Suriye'nin kuzeyinde bir "terör koridoru" oluşturulması çabalarına karşı Türkiye'nin gerçekleştirdiği sınır ötesi askeri harekâtlar (Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı), ittifak içinde Ankara'nın tek taraflı hareket ettiği iddiasıyla haksız eleştirilere maruz bırakılmıştır.

S-400 ve Hava Savunma Stratejisi Üzerinden Yaşanan Eksen Tartışması

Türkiye'nin kendi hava sahasını korumak adına Rusya federasyonundan **S-400 uzun menzilli bölge hava ve füze savunma sistemini** tedarik etmesi, ittifak tarihinin en büyük askeri-teknolojik krizlerinden birine dönüşmüştür. ABD ve bazı müttefikler, Rus yapımı bir sistemin NATO savunma ağına entegre edilemeyeceğini, askeri radarlar vasıtasıyla F-35 gibi beşinci nesil savaş uçaklarının kritik gizlilik verilerinin Rusya'nın eline geçebileceğini iddia etmiştir. Ankara ise bu tedariğin müttefiklerin Patriot sistemlerini satmamasından kaynaklanan bir zorunluluk olduğunu, egemen bir devlet olarak savunma ihtiyacını istediği kaynaktan karşılayabileceğini savunmuştur. Bu kriz, Türkiye'nin F-35 programından haksızca ihraç edilmesi ve CAATSA yaptırımlarına maruz kalmasıyla sonuçlanarak askeri iş birliğine büyük bir darbe vurmuştur.

Terörle Mücadelede Kavramsal Çifte Standartlar

Türkiye ile NATO'nun batı kanadı arasındaki en kronik ve güncel anlaşmazlık konusu, terör örgütlerine yönelik yaklaşımlardaki asimetridir. Türkiye, **PKK/YPG/PYD, FETÖ ve DEAŞ** gibi örgütlerin tamamını ulusal güvenliğine yönelik varlıksal ve bölünmez birer tehdit olarak kabul ederken; bazı müttefik ülkelerin bu yapıların uzantılarına siyasi sığınma hakkı tanınması, finansal alan açması ya da Suriye sahnesinde olduğu gibi açıkça tırlarla ağır silah ve mühimmat desteği vermesi müttefiklik hukukunun açık bir ihlalidir. Bu kavramsal çifte standart, son olarak Finlandiya ve İsveç'in NATO üyeliği başvuru süreçlerinde Türkiye'nin terörle mücadele şartını masaya koyarak kurumsal veto hakkını kullanmasıyla küresel bir diplomatik pazarlık maddesi haline gelmiştir.

12. GELECEK PROJEKSİYONLARI EKSENİNDE TÜRKİYE-NATO İLİŞKİLERİNİN SEYRİ

Avrupa-Atlantik coğrafyası, Orta Doğu ve Karadeniz havzasında yaşanan kırılmalar, küresel güvenlik mimarisinin parametrelerini hızla değiştirmektedir. Özellikle ittifakın ana finansörü ve askeri motoru olan ABD'nin transatlantik bağlara yönelik dönemsel sorgulamaları ve stratejik otonomi arayışları, Türkiye'nin NATO içindeki jeopolitik ağırlığının artarak devam edeceğini göstermektedir. Önümüzdeki süreçte Türkiye-NATO ilişkilerinin iş birliği ve rekabet eksenini şekillendirecek temel katalizör alanlar şunlardır:

- **Karadeniz ve Boğazlar Rejimi:** Rusya-Ukrayna savaşı sonrası Karadeniz'de kurulacak yeni statüko ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin titizlikle korunması,
- **Asimetrik Tehditler ve Siber Savunma:** Yapay zekâ entegrasyonlu yeni nesil savunma teknolojileri, siber harp senaryoları ve müşterek terörle mücadele doktrinlerinin güncellenmesi,
- **Enerji ve Tedarik Zinciri Güvenliği:** Doğu Akdeniz ve Hazar havzası enerji koridorlarının jeostratejik güvenliğinin tesisi.

13. ABD'NİN İTTİFAK POLİTİKASINDAKİ DEĞİŞİMLER VE TÜRKİYE DENGESİ

ABD'nin NATO taahhütlerini sorgulaması ve ittifaktan çekilme retoriğini dönemsel bir dış politika enstrümanı olarak kullanması teorik açıdan yapısal bir risk barındırmaktadır. Washington'ın bu tehditleri, müttefikler üzerinde **“asimetrik hegemonya”** tesis etmek ve savunma harcamalarının paylaşımında yükü Avrupa ülkelerine yıkmak amacıyla kullandığı bilinmektedir. Özellikle Orta Doğu ve İran eksenli krizlerde ittifaktan beklediği kayıtsız şartsız desteği bulamayan Washington yönetiminin bütçe kesintisi baskıları, ittifak içi dayanışmayı test etmektedir. İçinde bulunduğumuz **2026 yılının Temmuz ayında Ankara'da gerçekleştirilecek olan tarihi NATO Liderler Zirvesi**'nin en önemli stratejik gündem maddelerinden birini de bu transatlantik yük paylaşımı ve kurumsal sadakat krizleri oluşturacaktır.

ABD'nin Çekilmesi Senaryosunda Ortaya Çıkabilecek Muhtemel Riskler:

- 1. Caydırıcılık Boşluğu:** İttifakın küresel askeri nükleer ve konvansiyonel caydırıcılık kapasitesi asgari düzeye inebilir.
- 2. Avrupa Güvenlik Mimarisinin Çöküşü:** Avrupa kıtası doğrudan Rusya karşısında kırılğan hale gelebilir ve AB eksenli alternatif savunma (Avrupa Ordusu vb.) arayışları kaotik bir sürece evrilebilir.
- 3. Bölgesel Güvenlik Yükünün Artması:** NATO'nun doğu ve güney kanadındaki güvenlik maliyeti ve jeopolitik risk yönetimi doğrudan Ankara'nın omuzlarına yüklenebilir.

Bu Senaryo Karşısında Türkiye'nin İzmesi Gereken Stratejik Yol Haritası:

- **Savunma Sanayiinde Tam Bağımsızlık:** Yerli ve milli savunma sanayii projelerinde asgari dışa bağımlılık hedefi tahkim edilmelidir.
- **Stratejik Ortaklıkların Çeşitlendirilmesi:** Tek bir bloka bağımlı kalmaksızın, **Türk Devletleri Teşkilatı (TDT)** başta olmak üzere küresel ve bölgesel iş birliği mekanizmaları derinleştirilmelidir.
- **Çok Boyutlu ve Dengeli Diplomasi:** Batı dünyası (AB ve ABD) ile kurumsal ve ekonomik ilişkiler koparılmadan, Avrasya ve Orta Doğu coğrafyasıyla rasyonel, dengeye dayalı ve proaktif bir dış politika çizgisi sürdürülmelidir.

14. TÜRKİYE’NİN NATO DIŞINDA KALMASI SENARYOSU: AVRUPA, YUNANİSTAN VE KIBRIS DENKLEMİ

Türkiye, NATO’nun güneydoğu kanadının sınır hatlarını çizen; Karadeniz, Orta Doğu, Kafkaslar ve Doğu Akdeniz’e erişimi kontrol eden hayati bir jeopolitik kilittir. Ankara’nın ittifaktan ayrılması senaryosu, Avrupa güvenlik duvarının tamamen çökmesi ve güney kanadının radikal asimetrik tehditlere açık hale gelmesi anlamına gelecektir.

[TÜRKİYE’NİN NATO’DAN AYRILMA SENARYOSU]	
[EGE VE DOĞU AKDENİZ] - Güç dengesi radikal biçimde değişir. - Yunanistan statükoyu bozma arayışına girer. - GKRY, NATO şemsiyesine sığınmayı hedefler.	[AVRUPA GÜVENLİK DUVARI] - Güney kanadı asimetrik tehditlere açılır. - Karadeniz ve Orta Doğu erişimi kopar. - Tam bir jeopolitik boşluk doğar.

Ege ve Doğu Akdeniz’de Şatüko Değişimi Gerilimi

Türkiye’nin NATO dışında kaldığı bir denklemde, Yunanistan’ın ittifak içi ağırlığını artırma arayışına gireceği gerçektir. Atina yönetimi, Türkiye’nin yokluğundan doğacak jeopolitik boşluğu istismar ederek Ege (Adalar) Denizi ve Doğu Akdeniz’deki maksimalist iddialarını (12 mil sınırı, Kıta Sahaneliği talepleri) müttefiklere bir “NATO sınırı” olarak dikte etmeye çalışabilir. Yunanistan; ABD, Fransa ve İsrail ile yürüttüğü ikili askeri iş birliklerini konsolide ederek Ankara karşısında bölgeyi militarize etme yoluna gidebilir; ancak bu durum bölgedeki güvenlik kaygılarını ve sıcak çatışma riskini azaltmak yerine daha da tırmandıracaktır.

Kıbrıs Denklemi ve GKRY’nin Genişleme Stratejisi

Kıbrıs Meselesi kurumsal olarak doğrudan NATO hukukuna bağlı olmasa da, Türkiye’nin ittifak dışı kalması adadaki askeri-diplomatik dengeleri kökten sarsacaktır. Böyle bir boşlukta Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY); Yunanistan ve hamisi olan Batılı güçlerin diplomatik desteğini arkasına alarak **hızlı bir şekilde NATO üyeliği sürecini başlatmayı** hedefleyecektir. Buradaki stratejik amaç, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ve adadaki Türk askeri varlığı karşısına doğrudan bir “NATO güvenlik şemsiyesi ve meşruiyeti” yerleştirmektir.

GKRY ve arkasındaki uluslararası koalisyon, adanın tamamı üzerinde egemenlik kurmak ve Türk askeri varlığını sonlandırmak adına askeri, ekonomik ve diplomatik baskı hatlarını maksimum seviyeye çıkaracaktır. Bu durum Doğu Akdeniz’i küresel bir hesaplaşma alanına dönüştürme potansiyeli taşımaktadır.

15. STRATEJİK AYRIM: TÜRKİYE NATO İTTİFAKINDA KALMALI MI, AYRILMALI MI?

Türkiye'nin dış politika ve güvenlik elitleri arasında, Kuzey Atlantik İttifakı ile ilişkilerin geleceği uzun yıllardır yapısal bir tartışma konusudur. Ankara'da farklı siyasi ve stratejik okullara mensup çevreler, özellikle Batı blokuyla yaşanan güven bunalımları, müttefiklerin Türkiye'nin terörle mücadele ajandasına karşı takındığı asimetrik tutum ve ulusal egemenliği kısıtlayan kurumsal bağlar nedeniyle ittifaktan ayrılma seçeneğini dönemselsel olarak yüksek sesle dile getirmektedir.

Buna karşın, devlet aklı ve güvenlik bürokrasisinin ağırlıklı eğilimi; küresel güç mücadelelerinin sertleştiği, bölgesel kaosun derinleştiği mevcut konjonktürde, NATO'nun kurumsal ve askeri şemsiyesi altında kalarak ittifakı içeriden dönüştürmenin ve ulusal çıkarları bu mekanizmayla tahkim etmenin daha rasyonel bir strateji olduğunu savunmaktadır. İttifaktan ayrılma senaryosunun doğurabileceği muhtemel avantaj ve dezavantajlar şu şekilde analiz edilebilir:

Ayrılma Senaryosunun Getireceği Muhtemel Avantajlar ve Alternatif Arayışlar

- **Maksimalist Otonomi ve Esnek Dış Politika:** İttifak bağlayıcılığının sona ermesi, Türkiye'ye küresel güç kutupları (ABD, Rusya, Çin) arasında tam anlamıyla bağımsız, esnek denge odaklı bir "eksenler arası diplomasi" yürütme alanı açabilir.
- **Avrasya ve Çok Kutuplu Bloklarla Entegrasyon:** NATO'nun askeri ve siyasi kısıtlamalarının kalkmasıyla Türkiye, **Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ)** ve BRI-CS gibi yükselen küresel güç merkezleriyle kurumsal ilişkilerini derinleştirebilir; Rusya ve Çin ile Batı güvenlik endişelerinden arınmış yeni askeri/stratejik ortaklıklar geliştirebilir.
- **Türk Devletleri Teşkilatı Ekseninde Askeri Entegrasyon:** Türkiye, kurucusu olduğu **Türk Devletleri Teşkilatı (TDT)** bünyesinde ekonomik ve kültürel iş birliğini çok daha hızlı bir şekilde ortak bir savunma paktı veya askeri entegrasyon modeline evrilebilir.
- **Bölgesel ve İslam Dünyası Merkezli Güvenlik Paktları:** Pakistan, Katar, Suudi Arabistan ve Mısır gibi bölgesel aktörlerle yürütülen askeri iş birlikleri hızlandırılarak, Orta Doğu ve Güney Asya ekseninde Türkiye'nin liderliğinde alternatif kolektif güvenlik mimarileri inşa edilebilir.

Ayrılma Senaryosunun Doğurabileceği Yapısal Dezavantajlar ve Güvenlik Riskleri

- **Güvenlik Şemsiyesinin Kaybı ve Savunma Maliyetlerinin Artması:** Kolektif savunma (5. Madde) garantisinden çıkılması, Türkiye'yi çok boyutlu bölgesel tehditler karşısında stratejik olarak yalnızlaştıracaktır. Ulusal hava, siber ve konvansiyonel savunma ağlarının tek başına ikame edilmesi, bütçe üzerinde sürdürülemez bir savunma harcaması baskısı yaratacaktır.
- **Rusya Federasyonu'nun Bölgesel Revizyonizmi:** Tarihsel perspektifte Rusya'nın Karadeniz, Türk Boğazları ve Doğu Anadolu üzerindeki jeopolitik nüfuz arayışları (1945 Sovyet talepleri gibi) saklıdır. Kırım'ın ilhaki, Gürcistan ve Ukrayna müdahaleleri ile Kafkasya'daki askeri varlığı dikkate alındığında, NATO dışında kalmış bir Türkiye, Moskova'nın bölgesel güç projeksiyonları karşısında daha fazla asimetrik baskıya maruz kalabilir.
- **İrân'ın Bölgesel Yayılmacılığı ve Nükleer Belirsizlik:** Tahran yönetiminin bölgedeki Şii jeostratejik yayılmacılığı, asimetrik vekil güç politikaları ve nükleer silah kapasitesine ulaşma gayretleri Türkiye için kronik bir risk odağıdır. NATO dışındaki bir Ankara, Orta Doğu'daki ABD/İsrail-İrân dengesinde doğrudan ve korumasız bir hedef haline gelebilir.
- **Suriye ve Irak Sahnelerinde Asimetrik Tehditlerin Cüretkârlaşması:** Ankara'nın ittifaktan kopması durumunda ABD ve müttefikleri, Suriye ve Irak'ın kuzeyinde Türkiye'nin kırmızı çizgisi olan bağımsız bir terör koridoru veya devletleşme girişimini (PKK/YPG eksenli) Ankara'nın veto gücü baskısı olmadan, çok daha cüretkâr ve açık askeri desteklerle realize edebilirler.
- **Ege ve Doğu Akdeniz'de Yunanistan-İsrail-Batı Koalisyonu:** İttifaktan ayrılmış bir Türkiye karşısında Yunanistan, NATO koruma kalkanını arkasına alarak Ege (Adalar) Denizi ve Doğu Akdeniz'deki maksimalist iddialarını (deniz yetki alanları, kıta sahanlığı, kara sularının artırılması) fiiliyata dökebilir. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ni (GKRY) oy birliği mekanizmasını aşarak NATO üyesi yapabilir ve adadaki Türk askeri varlığına karşı topyekûn bir uluslararası meşruiyet baskısı kurabilir.
- **Balkanlar ve Avrupa Jeopolitiğinde Yalnızlaşma:** NATO üyesi olan dost ve kardeş Balkan ülkeleriyle ortak güvenlik politikaları üretme kabiliyeti kaybolacağı gibi, İspanya, İtalya ve Danimarka gibi ittifak içinde Türkiye'nin tezlerine sempati besleyen müttefiklerin diplomatik desteğinden de mahrum kalacaktır.

Stratejik Boyut	NATO İttifakında Kalmanın Etkisi	NATO'dan Ayrılmanın Etkisi
Caydırıcılık ve Savunma	Nükleer ve konvansiyonel kolektif koruma şemsiyesi.	Müstakil savunma zorunluluğu, devasa bütçe maliyeti.
Diplomatik Veto Gücü	Batı dünyasının kararlarını bloke edebilme/yönlendirme gücü.	Kurumsal kararlarda söz hakkının yitirilmesi, dışlanma.
Askeri Altyapı	STANAG standartları, ortak envanter ve mühimmat uyumu.	Lojistik hatların kopması, askeri sistemlerde yüksek dönüşüm faturası.
Jeopolitik Konum	Doğu ile Batı arasında vazgeçilmez kurumsal köprü statüsü.	Batı güvenlik mimarisinden tamamen soyutlanma riski.

Genel Değerlendirme ve Kurumsal Karar

Uluslararası ilişkilerde **“ittifaklar, devletlerin güç mücadelesini çatışma dışı kurumsal bir vasatta sürdürme aracıdır.”** Bu doğrultuda değerlendirildiğinde, Türkiye'nin NATO'dan ayrılması rasyonel bir devlet stratejisi olarak rüçhanlı (öncelikli) görünmemektedir. Özellikle Ukrayna-Rusya Savaşı sürecinde Ankara'nın başarıyla uyguladığı **“dengeli aktif tarafsızlık”** politikası ve yerli savunma sanayiinin ulaştığı teknolojik olgunluk, Batı başkentlerinde Türkiye'nin jeostratejik değerini yeniden zirveye taşımıştır. ABD'nin transatlantik bağları sorguladığı ve Avrupa'nın savunma zafiyeti yaşadığı **“içinde bulunduğumuz 2026 konjonktüründe**, caydırıcı ordusu ve kilit coğrafi konumuyla Türkiye, ittifakın en vazgeçilmez aktörlerinden biridir.

Siyasi veya ideolojik gerekçelerle ittifaktan tek tarafı olarak ayrılmak, Türkiye'nin küresel sistemden soyutlanmasına, askeri envanterinde maliyeti milyar dolarları bulacak yapısal bir dönüşüm krizine (birlikte çalışılabilirlik/interoperability kaybı) yol açacak ve en önemlisi, **kararların oy birliği ile alındığı bu köklü sisteme geri dönüş yolunu sonsuza dek kapatacaktır.**

Sonuç olarak; Türkiye için en rasyonel ve milli çıkarlara uygun strateji; NATO içerisinde kalmaya devam etmek, kurumsal veto haklarını müttefiklerin çifte standartlarına karşı bir diplomatik manivela olarak kullanmak ve önümüzdeki ay icra edilecek olan **Temmuz 2026 Ankara NATO Liderler Zirvesi** gibi tarihi fırsat pencerelerini değerlendirerek müttefiklik hukukunu Türkiye'nin ulusal güvenlik öncelikleri doğrultusunda yeniden dizayn etmektir.

16. ALTERNATİF JEOPOLİTİK SENARYOLAR VE EKSEN TARTIŞMALARI

Türkiye'nin Yokluğunda İsrail'in NATO Üyeliği Olasılığı

İsrail'deki bazı karar alıcı ve stratejik analiz çevreleri, Türkiye'nin ittifak içindeki konumunun zayıflatılmasını veya yalnızlaştırılmasını dönemsel olarak savunmaktadır. Bu doğrultuda, Ankara'nın ittifak dışında kalacağı varsayımsal bir senaryoda İsrail'in ABD desteğini arkasına alarak NATO'ya dahil olma arayışına girmesi teorik bir ihtimaldir. Ancak bu süreç kurumsal, coğrafi ve siyasi açıdan son derece karmaşıktır:

- **Oy Birliği (Konsensüs) Bariyeri:** Türkiye ittifaktan ayrılrsa dahi, NATO'nun genişlemesi tüm mevcut üyelerin onayına bağlıdır. İttifak içinde yer alan ve Filistin meselesine, uluslararası hukuk normlarına hassasiyet gösteren ya da bölgedeki bir din/eksen savaşının parçası olmak istemeyen pek çok Avrupa ülkesinin (örneğin İspanya, İrlanda, Norveç gibi) İsrail'in üyeliğine kurumsal veto uygulayacağı değerlendirilmektedir.
- **Washington Antlaşması'nın Coğrafi Sınırları:** Antlaşmanın 10. maddesi, ittifaka yalnızca "Avrupa devletlerinin" davet edilebileceğini hüküm altına almıştır (Türkiye ve Yunanistan istisnai jeopolitik dinamiklerle dahil edilmiştir). Dolayısıyla Türkiye'nin ayrılması otomatik olarak İsrail'in üyeliğiyle sonuçlanmaz; fakat böyle bir zayıf ihtimalin gerçekleşmesi dahi Doğu Akdeniz ve Orta Doğu'daki güç dengelerini Türkiye aleyhine radikal biçimde bozma potansiyeli taşır.

17. NATO ÜYELİĞİ ALTINDA BÖLGESEL VE KÜRESEL ASKERİ İŞ BİRLİKLERİ

Kuzey Atlantik İttifakı'na üye olmak, devletlerin kendi ulusal çıkarları doğrultusunda üçüncü taraflarla ikili veya çok taraflı askeri-stratejik ortaklıklar kurmasını hukuken engellememektedir. Türkiye; NATO üyesi bir aktör olarak **Türk Devletleri Teşkilatı (TDT)** üyeleriyle, Azerbaycan'la (Şuşa Beyannamesi kapsamında), Katar, Pakistan ve Körfez ülkeleriyle ileri düzeyde savunma ve askeri iş birliği anlaşmaları yürütmektedir. Buradaki tek kurumsal kısıt, söz konusu bölgesel ortaklıkların ve savunma doktrinlerinin, Washington Antlaşması'ndan doğan müttefiklik yükümlülükleri ve istihbarat güvenliği protokolleri ile açıkça çelişmemesidir.

18. ŞANGHAY İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ (ŞİÖ) İLE İLİŞKİLER VE NATO’NUN KURUMSAL REFLEKSİ

Türkiye, Asya coğrafyasının önemli bir güvenlik ve ekonomik platformu olan Şanghay İşbirliği Örgütü’nde (ŞİÖ) “Diyalog Ortağı” statüsündedir. Ankara’nın ŞİÖ ile ilişkilerini “Tam Üyelik” seviyesine taşıması durumunda, bu hamle NATO içerisinde hukuki bir yasakla karşılaşmaz; zira NATO hukuku çift üyelikleri açıkça men eden bir madde barındırmamaktadır.

Ancak bu durum hukuki olmaktan ziyade derin bir siyasi ve stratejik tartışmayı tetikleyecektir. İttifakın dominant güçleri, ŞİÖ’nün lokomotifleri olan Rusya ve Çin ile askeri teknoloji transferi, anlık istihbarat güvenliği ve siber altyapı uyumu gibi konularda Ankara’ya karşı şüpheli yaklaşımlar sergileyebilir. Dolayısıyla bu süreç, Türkiye’nin Batı ile ilişkilerinde bir “eksen kayması” olarak yorumlanacak ve yoğun bir diplomatik müzakere zeminini zorunlu kılacaktır.

19. STRATEJİK VİZYON BELGESİ: TÜRKİYE’NİN NATO’DAN TALEPLERİ VE ÖNERİLERİ

Türkiye, 74 yıllık üyelik kıdemi, caydırıcı askeri gücü ve kilit coğrafi konumuyla ittifakın geleceğini şekillendirme hakkına sahip en önemli aktörlerden biridir. İçinde bulunduğumuz **2026 konjonktüründe ve önümüzdeki ay icra edilecek olan tarihi Temmuz 2026 Ankara NATO Liderler Zirvesi** kapsamında, Türkiye’nin masaya koymasına gereken rasyonel, uluslararası hukuk odaklı ve milli çıkarları gözetilen talep listesi şu şekilde olmalıdır:

1. Terörle mücadele ve ‘Terörsüz Türkiye’ için tam destek olmalıdır.
2. Üye ülkeler Türkiye’ye yönelik siyasi, ekonomik ve diplomatik tüm yaptırım, kısıtlamaları kaldırmalıdır.
3. Türkiye’nin savunma sanayisi ihtiyaçlarına yönelik engeller kaldırılmalıdır.
4. Türkiye’nin ABD’deki F35 projesine geri dönüşü sağlanmalıdır.
5. F16 savaş uçaklarının modernizasyonuna destek olunmalı ve her türlü ambargolar kaldırılmalıdır.
6. Türkiye’nin Adalar Denizi, Doğu Akdeniz ve Mavi Vatan’daki hakları teslim edilmeli, ittifak içinde gizli açık her türlü düşmanca tavırlara son verilmelidir.

- 7.** Filistin, Lübnan, Suriye ve Ortadoğu'daki İsrail yayılcılığı ve işgalleri NATO üyelerinden destek görmemeli, NATO çıkar, strateji ve hedeflerine uymayan, üyelerin büyük çoğunluğunun karşı olduğu Siyonist İsrail saldırganlığının, tehdit ve tecavüzlerinin yarattığı istikrarsızlık, soykırım, uluslararası hukuka sığmayan eylem ve işlemleri durdurulmalıdır. İsrail'in yarattığı istikrarsızlığın bölge ve dünya güvenlik ve menfaatine zararı engellenmelidir. Bunu yapabilecek tek güç NATO'dur. Uluslararası barış, güvenlik ve istikrar için NATO göreve davet edilmelidir.
- 8.** Bölgesel ve küresel istikrarsızlığa neden olan, özellikle Türkiye için tehditler oluşturan Ukrayna-Rusya savaşı, ABD/İsrail-İran savaşı NATO'nun aktif çabaları ile sonlandırılmalıdır.
- 9.** Suriye ve Irak'ın istikrarı için Türkiye'nin çabalarına destek sağlanmalıdır.
- 10.** Türkiye'de demokrasi, hukuk devleti, ekonomik kalkınma, insan haklarını güçlendirme ve istikrar çabalarına destek verilmeli, AB yardım, katılım politikalarına hız kazandırılmalıdır.
- 11.** Türkiye vatandaşlarına müttefiklikle bağdaşmayan vize uygulamalarındaki kısıtlamalar kaldırılmalıdır.
- 12.** Türkiye savunma sanayisindeki gelişmeler, yeni jeopolitik konjonktür ve NATO'daki durum Türkiye'nin yeri ve konumunu hem ABD hem de Avrupalı müttefikler için her zamankinden çok daha önemli bir duruma getirmiştir. Bu durumdan Türkiye çıkar ve menfaatleri için azami yararlanılabilecek politikalar üretilmelidir.
- 13.** NATO sadece ABD'nin değil bütün müttefiklerin çıkarlarını gözetken bir konumda olmalıdır. NATO birden büyüktür!
- 14.** NATO hedefini 11 Eylül'ün yarattığı gerekçelerle 'Genişletilmiş Büyük Ortadoğu' coğrafyasına yöneltmiştir. NATO kuruluş amacındaki ilkelere dönerek yönünü üye ülkelerin ortak savunması, doğu-batı küresel güvenlik, barış ve istikrara çevirmelidir. İttifakın ortak çıkarına yaramayan, bölgesel gerilim ve savaşlara neden olan müdahalelerden uzak kalmalıdır. Uluslararası hukukun korunduğu, küresel güvenlik ve istikrarın sağlandığı 'yeni dünya düzeni' hedefinde güç ve inisiyatif yaratılmalıdır. Barış içinde daha huzurlu bir dünya için NATO küresel bir sigorta olmalıdır.

20. SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Kuzey Atlantik İttifakı (NATO), kurulduğu 1949 yılından bu yana küresel güvenlik mimarisinin ve transatlantik ittifak sisteminin en baskın kurumsal aktörü olmuştur. Soğuk Savaş'ın iki kutuplu statüsünden günümüzün çok merkezli, hibrit tehditlerle örülü jeopolitik düzlemine kadar geçen süreçte NATO; konvansiyonel caydırıcılık ve kolektif savunma (Madde 5) misyonlarında genel manada başarılı bir grafik çizmiştir. Buna karşın ittifak; Afganistan ve Libya örneklerinde açıkça müşahede edildiği üzere, salt askeri müdahalenin ötesinde uzun vadeli siyasi dönüşüm, istikrar arayışı ve “devlet inşası” (state-building) gerektiren asimetrik operasyonlarda yapısal krizler yaşamış ve beklenen stratejik hedeflere tam anlamıyla ulaşamamıştır.

Türkiye, ittifaka dahil olduğu 1952 yılından bu yana geçen 74 yıllık süreçte, pak-tın güney ve doğu kanatlarının güvenliğini tek başına göğüsleyen en kritik jeostratejik aktörlerden biri olmuştur. Ankara'nın NATO üyeliği; ülkeye nükleer/konvansiyonel bir koruma kalkanı, küresel ölçekte askeri standardizasyon ve Batı güvenlik bürokrasisinde kurumsal bir kurucu irade (veto gücü) kazandırmıştır. Ancak bu süreç, müttefiklerin çifte standartları, Türkiye'nin varlıksal güvenlik kaygılarına (terörle mücadele vb.) verilen asimetrik destekler ve dönemsel ambargolar sebebiyle çok boyutlu diplomatik krizleri ve eksen tartışmalarını da beraberinde getirmiştir.

TÜRKİYE-NATO İLİŞKİLERİ 74 YILLIK STRATEJİK DENGE	
[KURUMSAL KAZANIMLAR]	[YAPISAL KRİZLER]
- Kolektif Güvenlik (5. Madde)	- Terörle Mücadelede Çifte Standart
- Küresel Diplomatik Veto Gücü	- Örtülü / Açık Askeri Ambargolar
- Savunma Sanayii Standardizasyonu	- Savunma Sanayii Standardizasyonu
RASYONEL SONUÇ İttifak İçi Aktif Mücadele	

Türkiye ile NATO arasındaki ilişki, tek boyutlu bir askeri bağımlılık ilişkisi değil; askeri, siyasi, ekonomik ve jeostratejik katmanları olan çok boyutlu bir interaktif ortaklıktır. Günümüz küresel konjonktüründe ittifakın geleceği; ABD'nin transatlantik otonomi arayışlarına, Avrupa'nın stratejik zafiyetlerine, Rusya'nın revizyonist hamlelerine, Çin'in küresel yükselişine ve Orta Doğu'daki kalıcı istikrarsızlık hatlarına bağlı olarak yeniden şekillenmektedir.

Rapor içeriğinde sıralanan bütün başlıklar, farklı pencerelerden bakıldığında tek bir stratejik gerçeği doğrulamaktadır: Türkiye'nin coğrafi konumu, askerî gücü ve bölgesel etkisi onu NATO için vazgeçilmez kılmaya devam etmektedir. Ancak bu gerçeğin bugün taşıdığı anlam, 1952'deki katılım şartlarından esaslı biçimde farklıdır. O gün Türkiye, güvenlik arayan ve ittifakın şemsiyesine sığınan bir ülkedir; bugün ise bu şemsiyenin taşıyıcı direklerinden biri, hatta güvenliğin önemli bir üreticisi konumundadır. Yazının başında sorulan “NATO için Türkiye, Türkiye için NATO ne ifade eder?” sorularının cevabı da bu nitelik değişimiyle birlikte yeniden ve Türkiye lehine yazılmaktadır.

Türkiye'nin elini güçlendiren asıl unsur, son yıllarda biriken somut güç kapasitesidir. Yerli ve millî savunma sanayiinin İHA ve SİHA'lardan hava ve füze savunmasına, deniz platformlarından millî mühimmata uzanan atılımı, Türkiye'yi ittifak içinde yalnızca tüketen değil, üreten ve tedarik eden bir aktör hâline getirmiştir. Bir zamanlar tedarik ve teknoloji için müttefiklerine bağımlı olan Türkiye, bugün kendi platformlarını ihraç eden ve müttefik ordularının ilgisini çeken bir ülkedir. Boğazların kontrolü, Karadeniz–Akdeniz–Orta Doğu kavşağındaki jeostratejik konum ve NATO'nun ikinci büyük ordusu bu kapasiteyle birleştğinde, Türkiye “tercih edilen” değil “vazgeçilemeyen” bir müttefike dönüşmektedir. Nitekim Rusya–Ukrayna savaşında izlenen ölçülü denge politikası, Türkiye'nin aynı anda hem caydırıcı hem de arabulucu olabilen ender kapasitesini bütün ittifaka göstermiştir.

Tüm bu rasyonel gerekçeler ve kar-zarar analizleri ışığında; Türkiye'nin kısa, orta ve uzun vadeli ulusal güvenlik çıkarları, bölgesel planları ve küresel projeksiyonları, ittifak sisteminin dışına çıkarak öngörülemeyen stratejik riskler ve güvenlik boşlukları üretmek yerine, NATO içerisinde kalarak kurumsal bir mücadele yürütmeyi zorunlu kılmaktadır. Ankara için en rasyonel ve milli devlet stratejisi; ittifakın sağladığı meşruiyet zemininden, teknolojik altyapıdan ve caydırıcılık enstrümanlarından azami düzeyde istifade ederken; müttefiklerin çifte standart içeren politikalarına karşı kurumsal veto haklarını bir diplomatik kaldıraç olarak kullanmaktır. Başka bir ifadeyle Türkiye, hedeflerine ulaşmak adına ittifak içi diplomatik mücadele alanını terk etmemeli, müttefiklik hukukunu kendi milli güvenlik parametreleri doğrultusunda dönüştürmelidir. Uluslararası sistemde ayrılık faturasını ve “statükoyu bozan taraf” olmanın asimetrik maliyetini üstlenmek yerine, kurumsal zeminde haklı taleplerini son raddede dayatan stratejik sabır eksenli bir dış politika çizgisi sürdürülmelidir.

Bu yazının başlığını taşıyan Ankara zirvesi, sıradan bir takvim olayı olarak okunmamalıdır. Zirvenin Türkiye’de toplanması, ittifakın ağırlık merkezinin güneydoğu kanadına ve dolayısıyla Ankara’ya doğru kayan stratejik dikkatinin somut bir göstergesidir. ABD’nin bütçe ve “çıkma” tehditleriyle sarstığı, Avrupa’nın ise savunma yükünü henüz tek başına taşıyamadığı bir konjonktürde böyle bir zirveye ev sahipliği yapmak, Türkiye’ye masada olağanın üzerinde bir inisiyatif alanı açmaktadır. Üstelik gündeminde ABD’nin ittifaktaki geleceği gibi varoluşsal başlıkların bulunduğu bir zirvenin Ankara’da toplanması, Türkiye’ye yalnızca ev sahibi değil, yön verici bir aktör olma imkânı da tanımaktadır. Bu nedenle Ankara zirvesi, Türkiye açısından bir savunma toplantısından çok, taleplerini kayda geçirmek ve karşılığını almak için elverişli bir pazarlık zemini. “Bugünün ittifak konjonktürü”nün sunduğu bu fırsat penceresi, isabetle kullanıldığında yıllara bedel bir kazanım; ihmal edildiğinde ise telafisi güç bir gecikme anlamına gelebilir.

Bununla birlikte, fırsatın büyüklüğü tarihî hafızanın uyarılarını gölgelememelidir. Yetmiş dört yıllık ittifak tecrübesi, dostluk söyleminin çıkar hesaplarının önüne hiçbir zaman tam olarak geçmediğini göstermiştir. Silah ambargolarından F-35 sürecine, terörle mücadelede yaşanan yalnızlıktan Ege (Adalar) ve Doğu Akdeniz’deki çifte standartlara uzanan kabarık liste, *“ittifakın, güçler arasındaki mücadelenin barış vasatındaki devamı”* olduğunu hatırlatmaktadır. Dolayısıyla Ankara zirvesi iyimserlikle değil, stratejik dikkat ve tarihî hafızayla yönetilmelidir. Türkiye, müttefiklerine duyacağı güveni temennilere değil; geri dönüşü olan taahhütlere, denetlenebilir müteakabiliyete ve somut adımlara bağlamalı, geçmişin acı tecrübelerini bir mağduriyet edebiyatına değil bugünün pazarlık gücüne dönüştürmelidir.

Görüldüğü üzere Türkiye’nin menfaati ayrılmakta değil, içeride kalarak ittifakı kendi hedefleri doğrultusunda yönlendirmektedir. Ne var ki bu strateji bir slogan olarak kalmamalı, Ankara zirvesinde aşağıdaki gibi somut başlıklara dönüşmelidir:

- Terörle mücadelede ve “Terörsüz Türkiye” hedefinde tam, koşulsuz ve sürekli destek,
- F-35 programına dönüş ile F-16 modernizasyonunun her türlü ambargo ve kısıttan arındırılması,
- Ege (Adalar) Denizi, Doğu Akdeniz ve Mavi Vatan’daki haklarda açık müttefik dayanışmasının teyidi,

- Savunma sanayiine yönelik engellerin kaldırılarak Türkiye'nin tedarikçi rolünün ittifak içinde kurumsallaştırılması.

Bu talepler birer lütuf olarak değil, Türkiye'nin ittifaka kattığı güvenliğin tabii karşılığı olarak masaya konulmalıdır. Zira **“NATO birden büyüktür”** ve ittifakın güneydoğu kanadındaki istikrar, doğrudan doğruya Türkiye'nin tatmin edilmiş çıkarları üzerine kurulabilir.

Özetle, «NATO için Türkiye neden ve ne kadar gereklidir?» ile «Türkiye için NATO neden ve ne kadar değerlidir?» sorularının cevabı, ilk kez bu denli Türkiye lehine bir dengede buluşmaktadır. Bu nedenle doğru tutum, ittifaktan kopmak değil; jeostratejik konumun, güçlü ordunun ve atılım yapan savunma sanayiinin sağladığı kaldırıcı Ankara zirvesinde en görünür biçimde kullanarak NATO içinde kalmak ve onu millî hedefler doğrultusunda yönlendirmektir. Unutmamalıyız ki ittifakın küresel bir barış sigortasına dönüşmesi de, ancak Türkiye'nin bu sigortanın asli ve sözü dinlenen ortaklarından biri olmasıyla mümkün olacaktır.

Sonuç olarak; Türkiye ile NATO arasındaki ilişkiler dönemsel türbülanslara ve derin görüş ayrılıklarına sahne olsa da, karşılıklı asimetrik çıkarlar ve küresel güvenlik gereksinimleri nedeniyle stratejik değerini muhafaza etmektedir. İçinde bulunduğumuz **2026 konjonktürü ve önümüzdeki ay icra edilecek olan tarihi Temmuz 2026 Ankara NATO Liderler Zirvesi**, Türkiye'nin bu kurumsal yapıyı kendi milli menfaatleri doğrultusunda tahkim etmesi ve küresel güç dengesinde elini güçlendirmesi için tarihi, elverişli ve kaçırılmaması gereken bir diplomatik fırsat penceresidir.

Anadolu
Eğitim
Kültür
ve Bilim **Vakfi**

www.anadoluvakfi.org

